

ŠTĚNICE

Malý hnědo-oranžový hmyz s šesti nohama, s plochým tělem velikosti jablečného jadérka. Po napití krví se tělíčko štěnice nalije a zbarví do rezavě červené.

Nejčastěji se štěnice vyskytují na místech s vysokou fluktuací lidí, jako jsou noclehárny, ubytovny, hotely, vlaky (lůžkové vozy), letadla apod.

Štěnice jsou bezkřídlé, ale velmi rychle lezou po podlaze, stěnách i stropěch. Nezvládají hladké povrchy jako hladký kov nebo sklo.

Štěnice se živí krví savců, tedy lidí i zvířat. Pokud není k dispozici lidský hostitel, mohou napadnout i psa, kočku, hlodavce nebo ptáky. Štěnice kousou a sají krev několikrát za noc, dokud se nenasytí. Za potravou vyrážejí jednou za týden až za dva.

Štěnice se dostávají z místa na místo cestováním s lidmi, schované v oblečení, zavazadle, v nábytku a povlečení. Často přilezou do bytu od sousedů, typicky stoupačkami.

Je nepravděpodobné, že by se štěnice ukrývala v oblečení, které máte právě na sobě. Raději pobývá na místě, které se nepohybuje.

Jako repelent na štěnice fungují dvě látky používané proti komárům: DEET a para-menthane-3,8diol (neboli citriodiol). Prodávají se i lepivé pasty pod nohy postele.

Kousance od štěnic vypadají jako zarudlá místa nebo pupínky, někdy s tmavším bodem uprostřed. Štěnice kouše na krku, předloktích, nohou, téměř vždy na místě, které není přikryté peřinou ani schované pod oděvem. Kousance někdy bývají v téměř rovné řadě za sebou nebo ve shluku, jak štěnice při sání krve popolézají. V tom se štípance liší od štípanců od komára nebo blechy. Rána začne svědit nejdříve po 5 až 20 minutách sání, když štěnice odleze pryč. Mezi symptomy patří také vyrážky po celém těle nebo i horečka.

Kousnutí od štěnice do 14 dní obvykle zmizí, ale kožní reakce je individuální. U citlivých jedinců může kousanec zmizet až po třech týdnech.

Typická délka života štěnic je mezi čtyřmi a šesti měsíci. Při nízké teplotě štěnice utlumí svou životní aktivitu a mohou žít i přes rok. Štěnice přežije bez potravy 20 až 400 dní, v závislosti na teplotě a vlhkosti prostředí. Pozdější stádia nymf vydrží bez potravy delší dobu než raná stádia. Dospělci vydrží při nízkých teplotách bez potravy déle než rok.

Štěnice se většinou vyskytují v koloniích ukryté v blízkosti místa, kde lidé spí. Schovávají se v prasklinách a otvorech: v matracích, v rámu postele, v polštářích, v nočním stolku, pod kobercem u postele, v čalounění, pod krytkami vypínačů nebo zásuvek, pod uvolněnou tapetou apod.

Kolonii štěnic poznáte podle množství černých teček (výkalů), svleček (svlečená "kůže" nyfmy) a nymf i dospělců. Celek působí doslova nechutně. Pohromadě tu žijí dospělé štěnice, nymfy všech velikostí i vajíčka. Po vyrušení světlem nebo otřesy štěnice z kolonií prchají.

Trus štěnic vypadá jako drobné tečky o velikosti 1 až 5 milimetrů. Čerstvý trus má červenohnědou barvu, starý černou. Obsahuje totiž natrávenou krev. Na omak je měkký, při otěru vlhkým ubrouskem nebo navlhčenou vatovou tyčinkou zanechává rezavou barvu. Výkaly najdeme tam, kde se štěnice krmí, nejčastěji na rámu postele nebo na matraci. Místo bývá trus rozmazaný na podkladu a časem se může do matrace i vsáknout a zanechat skvrny.

Samečci štěnic oplodňují samičky a jedna samička štěnice dokáže každý den snést 2 až 3 vajíčka velikosti zrnka prachu, několik set za život. Z vajíček se za 5 až 20 dní líhnou průhledné nymfy. Jak rostou, 5x se svlékají, a při příznivých podmínkách se do měsíce mění v dospělé jedince.

Samičky štěnic kladou vajíčka nejčastěji do blízkosti postele, na chráněná místa jako jsou švy a spoje matrací, mezi pružiny, za čelo postele přiléhající ke zdi. Vajíčka najdete i ve štěrbinách mezi parketami, v prasklinách starého nábytku, za rámy obrazů. Pokud víte, jak vajíčka vypadají, jsou viditelná pouhým okem, není třeba lupa.

Vajíčka štěnic krátkodobě snesou až -25 stupňů, a 45 stupňů nad nulou. Pro stoprocentní likvidaci všech vývojových stádií štěnic je nutný mráz -15°C po dobu 4 dní nebo -20°C po dobu 48 hodin. Dezinsekcí menších předmětů však lze provést vložení do pytlíku a umístění do mrazáku na 2 až 4 dny,

Nejúčinnější sprej podle recenzí z je 500ml sprej na štěnice Protect. Hubí i vajíčka a nymfy štěnic a funguje i proti blechám. Na ošetřených plochách nechává zaschnutý film, který je při kontaktu pro štěnice smrtelný. Nejlevnější sprej na štěnice je 400ml postřik proti štěnicím ATAK, který hubí i blechy, šváby a moly. Štěnice odpuzují esenciální oleje, vůně čerstvé máty, česnek, kajenský pepř, alkohol, levandule nebo skořice.

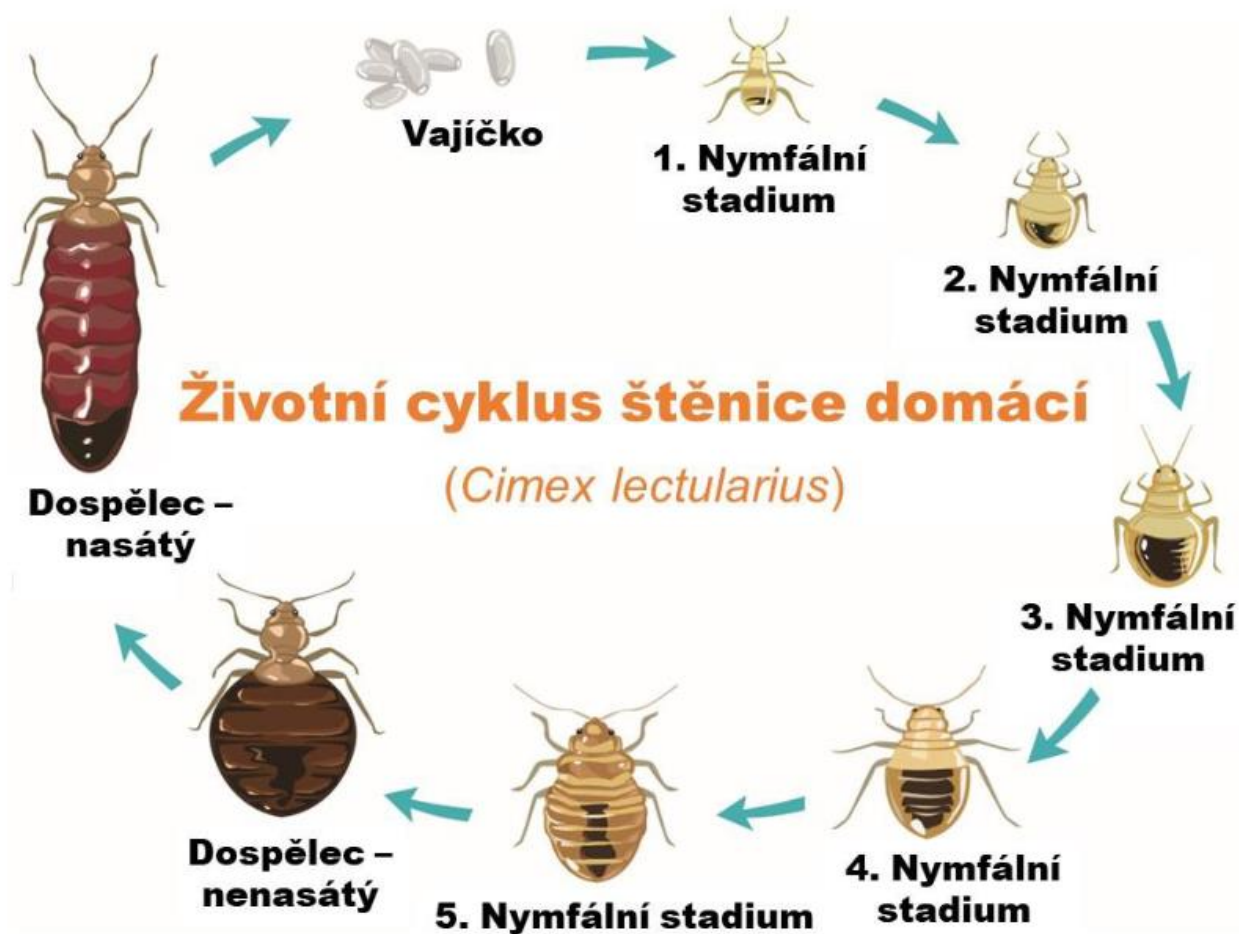
Štěnice bývají nositeli několika desítek patogenů, ale přenos na člověka však zatím nebyl nikdy potvrzen. Kousnutí způsobuje, otoky, kopřivku, alergické reakce, puchýřky. Štěnice, zejména krví napité samičky, produkují obrovské množství histaminu, který je obsažen v jejich trusu. Člověk vystavený takovému množství histaminu může mít vyrážky, migrény a dýchací potíže. Prach v domácnosti zamořené štěnicemi je vysoce alergenní a problém přetrvává i po provedení dezinsekcce. V extrémních případech může být i anémie.

Lidé, kteří měli doma štěnice, mívají psychické problémy v podobě poruch spánku, úzkostných až paranoidních stavů, kdy mají pocit, že štěnice stále nezmizely, i když jsou již vyhubeny.

Každému budoucímu zásahu, který bude řešit výskyt štěnic, musí předcházet důkladné posouzení stanoviště, jehož cílem má být určení druhu škůdce a rozsahu zamoření, dále stanovení místa výskytu škůdce na stanovišti a zhodnocení skutečně potřebné míry zásahů, díky čemuž může být poté stanoven formální návrh budoucího zásahu.

Informace, na které by měl být klient upozorněn před posouzením stanoviště: kam bude odborně způsobilá osoba vstupovat v průběhu posouzení stanoviště, jak bude posouzení stanoviště probíhat: kontrola zásuvek, skříní, demontáž

polic a pod, upozornění, aby klient před posouzením stanoviště nemanipuloval s nábytkem a vybavením, upozornění, aby klient před posouzením stanoviště neaplikoval samovolně insekticidní nebo repelentní přípravky.

Teplota

Štěnice jsou citlivé na vysokou teplotu. Standardně se udává, že hynou při teplotě 45 °C. Prahovou teplotu pro hubení štěnic však nelze takto jednoduše specifikovat, neboť jejich hynutí nezávisí pouze na teplotě samotné, ale i na době, po kterou jsou tyto škůdci dané teplotě exponováni. Během dostatečně dlouhé doby působení štěnice hynou i při teplotách nižších než 45 °C, viz tabulka č. 2 [44].

Tabulka č. 2: Mortalita dospělých štěnic domácí (*C. lectularius*) při expozici zvýšeným teplotám

Doba expozice [min]	teplota [°C]					
	39	41	43	45	47	49
doba expozice nutná k dosažení 100% knock-down [min]*	nulová mortalita i při expozici 240 minut	100	15	2	0,5	0,5
doba expozice nutná k dosažení 100% mortality [min]*		100	25	10	2,5	1

*Při vystavení zvýšené teplotě štěnice nejprve upadají do tzv. knock-down stavu, což je situace, kdy je jedinec imobilizovaný, a tudíž se jeví jako mrtvý. Pokud je však expozice přerušena, může dojít k „obživení“ těchto jedinců. Pro dosažení 100% mortality štěnic je proto nutné neukončovat expozici ihned po prvotní imobilizaci štěnic a dobu působení adekvátně prodloužit.

Praní

Pro zahubení všech vývojových stadií štěnic včetně vajíček je potřeba vyprat prádlo při teplotě 60 °C. Dle možností nastavení pračky je lepší zároveň volit delší prací cyklus (cca 90 min). Často používané prací teploty 30 °C a 40 °C hubení vajíček štěnic nezaručují. Všechna stadia štěnic hynou při sušení v bubnové sušičce při teplotě vyšší než 40 °C po dobu alespoň 30 min [45]. Pokud to materiál umožňuje, je též vhodné prádlo vyžehlit.

- Do ošetřených místností vstupovat až po zaschnutí insekticidu a vyvětrání v souladu s etiketami použitých přípravků, což se týká osob i domácích zvířat.
- V případě podezření na alergii, imunosupresi či jiné zdravotní obtíže, které by mohly způsobit reakci na použité insekticidy, je vhodné, aby dotyčné osoby předem konzultovaly situaci se svým lékařem za využití etikety a bezpečnostního listu přípravku, které obdrží klient jako součást formálního návrhu (viz kapitola č. 7. 1).
- Vyhnout se svévolnému přesouvání a stěhování ošetřeného nábytku a vybavení.
- Vyhnout se zametání a úklidu (zejména mokrou cestou) ošetřených povrchů zpravidla po dobu 10–14 dní, konkrétně pak dle etikety přípravku a plánu dalšího ošetření.
- Věnovat pozornost sledování, zda jsou štěnice po zásahu během této doby v prostoru stále přítomny, a o těchto zjištěních informovat odborně způsobilou osobu.
- Po ukončení výše uvedené doby provést úklid a při něm zlikvidovat veškeré známky předchozího zamoření, jako jsou mrtví jedinci, svlečky, skvrny na stěnách a ložním prádle, aby se předešlo nejasnostem při kontrole úspěšnosti zásahu.

Zdroje:

https://szu.cz/wp-content/uploads/2024/08/AHEM_1_2024.pdf

Odkaz na originální zdroj: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/224411000100214/> (začíná v minutě 28:15 záznamu)

<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/ceske-domacnosti-zapasi-se-stenicemi-pochazet-mohou-z-dovolenych>